LA LÒGICA FORMAL APLICADA A LA RECERCA HISTÒRICA

Autor:
Data de publicació: 29-09-2011

Quan apareix la discussió i la polèmica entre els investigadors que intenten esbrinar la veritat de la nostra història i els acadèmics, teòricament autoritzats en la matèria, es dóna la circumstància que, davant dels arguments que els primers presenten, els segons –els acadèmics– , tanquen la conversa, dient que “el 99 % de la documentació diu el contrari”.
Però, són els documents antics un argument vàlid en una argumentació sobre un fet històric?

Quan apareix la discussió i la polèmica entre els investigadors que intenten esbrinar la veritat de la nostra història i els acadèmics, teòricament autoritzats en la matèria, es dóna la circumstància que, davant dels arguments que els primers presenten, els segons –els acadèmics– , tanquen la conversa, dient que "el 99 % de la documentació diu el contrari".

Però, són els documents antics un argument vàlid en una argumentació sobre un fet històric?

Jo crec que no, perquè no podem assegurar que no han estat manipulats per interessos partidaris.

Quan un fet no es pot demostrar experimentalment és necessari utilitzar l'argumentació per abducció[1]. La inferència per abducció és la fórmula més comuna i simple del raonament de l'argumentació. Aquests són judicis de probable, versemblant o plausible. Podem també arribar a conclusions a base d'inferir que tals conceptes o idees són poc probables, inversemblants o poc plausibles.

Apliquem la inferència per abducció a la discussió de si Carles I es va retirar a Yuste o a Sant Jeroni de la Murtra.

Fets versemblants
Yuste
Sant Jeroni

Documentació
Sí

No

Afinitat anterior[2]
No
Sí

Estades anteriors[3]
No
Sí

Habitacions[4]
No
Sí

Mobles[5]
No
Sí

Pintures[6]
No
Sí

Dieta[7]
No
Sí

Amics[8]
No
Sí

Tarongers i llimoners[9]
No
Sí

Proximitat dels turcs[10]
No
Sí

Rei del lloc[11]
No
Sí

Paludisme[12]
No
Sí

Monjos cap a l'Escorial[13]
No

Sí

Assistència mèdica[14]
No
Sí

Per acabar, i en consonància amb el que acabo de dir, voldria citar un text d'en Ricard Carreras Valls sobre la manera d'arribar a conclusions, quan els textos que fem servir són contradictoris o poc clars:

" Si la investigació és el fonament de la crítica històrica, la lògica ho és de la veritat. Història i veritat, lògica i investigació, deuen en conseqüència agermanar-se completament en la crítica; i en dir investigació no precisem la feta en arxius, sinó la que es deriva també de la pròpia anàlisi de documents ja existents, de la interpretació que cal donar-els-hi, de la relació que guarden amb altres fets, perquè si a la llum de la lògica comprovem que hi ha un error, per altes que siguin les autoritats que ens l'hagin servida per veritat, hem de rebutjar-la.

La història, que en essència, no és res més que la veritat del passat, no pot admetre les equivocacions i el primer que les trobi està obligat a denunciar-les"[15].

Finalment, i com a conclusió, a la vista del quadre comparatiu de fets versemblants entre Yuste i Sant Jeroni, vull constatar que, digui el que digui la documentació, és molt més probable, més versemblant i més plausible que Carles I es retirés a Sant Jeroni de la Murtra que no pas a Yuste.

Daniel Ibànyez

[1]ELI DE GORTARI, Lógica General;Editorial Grijalbo, Mèxic, 1965, p. 255.

[2]A les cròniques sobre La Murtra, es posa de manifest l'afinitat que Carles I tenia amb els monjos de Badalona.

[3]L'emperador va fer diversos sojorns i estades al nostre monestir.

[4]Les habitacions de Yuste que ens diuen que va ocupar Carles I en el seu retir es van construir entre els anys 1941 i 1958. A Sant Jeroni es va fer una "obra nova" al segle XVI.

[5]Els mobles de Yuste que ens diuen que va utilitzar Carles I no podien ser allà, perquè l'any 1809 les tropes franceses van cremar el monestir i no va quedar pràcticament res de res.

[6]Les pintures que ens mostren a Yuste són del segle XIX i no tenen cap valor històric. A Sant Jeroni hi ha un fresc pintat l'any 1557.

[7]La dieta preferida de l'emperador al seu retir era: ostres vives, sardines, anxoves, tonyina fresques i truites de riu portades dels Pirineus. Yuste és a 460 km del mar i a 700 km del Segre. La Murtra, a 8 km del mar i a 100 km del Ripollès.

[8]Les cròniques ens diuen que Carles I es va retirar a Yuste perquè allí hi havia els seus amics. Com podia tenir amics en un lloc on no havia estat mai? A Sant Jeroni hi ha el fresc de l'any 1557, on apareix l'emperador amb els seus amics.

[9]Diuen les cròniques que Carles passejava per un camí flanquejat per tarongers i llimoners. Els cítrics són propis de climes mediterranis.

[10]L'emperador envià una carta a Felip II, per la qual li manifestava la seva preocupació per la proximitat dels turcs.

[11]Carles I es va retirar essent rei de Catalunya, títol que va detentar fins a la seva mort.

[12]El mosquit anopheles femella, que produeix el paludisme, no pot viure a més de 600 m d'altura. Yuste és a més de 780 m; Sant Jeroni de la Murtra, a 147 m.

[13]Diversos monjos de La Murtra van passar al monestir de l'Escorial després de la mort de Carles I. De Yuste no hi va anar cap monjo.

[14] L'any 1401 es va fundar a Barcelona l'Hospital de La Santa Creu i Sant Pau, mes de 150 anys abans del retir de Carlers I. Essent rei de Catalunya i delicat de salud, aquí a Barcelona, estaria assistit per una medicina mes avançada que no pas a un lloc poc desenvolupat com era Cáceres.

[15]RICARD CARRERAS I VALLS, Catalunya Descobridora d'Amèrica. La Pre-Descoberta i els catalans Joan Cabot i Cristòfol Colom; Impremta Altés, Barcelona, 1929, p. 83-84.

_____

Altres articles sobre lògica

_____

Inferència

C

Cherry picking

R

Raonament abductiu
Raonament deductiu
Raonament inductiu

M

Mètode hipoteticodeductiu

Modus ponendo ponens
Modus ponendo tollens
Modus tollendo ponens
Modus tollendo tollens

S

Sil·logisme hipotètic